

दैनिक

लुम्बिनी

निजी क्षेत्रबाट निरन्तर प्रकाशित पहिलो राष्ट्रिय दैनिक

हामी बोलेर मात्र
होइन पुऱ्याएर छाड्छौं

तपाईंको अत्यन्तै जरूरी चिठी एवं पासलहरू
नेपाल लगायत भारत र विश्वका प्रमुख शहरहरूमा
पठाउनु परेमा हामीलाई सम्झनुहोस्

सुपर काइनेटिक
कुरियर्स सर्भिस

टाफिक चोक हिमालयन
बैंकको साइड (सूर्य लार्डीङ इन्जोरेजस भएको
गवन) फोन:- ०७१५४२५७१

वर्ष ३७ | अंक २६१ | बुटवल | २०८२ असोज ०१ गते, बुधबार

नेपाल संवत्

११४५

Wednesday September 17, 2025

पृष्ठ ४

मूल्य रु. ६ मात्र

Lumbini

अन्तरिम सरकारबाट के चाहन्छ निजी क्षेत्र ?

तोडफोड र आगजनीमा संलग्नलाई कानुनी कारबाही गरेर भविष्यमा यस्तो अराजकता र विध्वंस गर्ने आंट कसैले गर्न नसक्ने विश्वास सरकारले दिलाउनुपर्ने अन्यथा निजी क्षेत्र माथि उठ्न नसकी लगानी पलायन हुने सचेत गराएका छन् ।

टिआर शर्मा

बुटवल

जेनजी युवा-विद्यार्थीको आन्दोलनको बलमा बनेको अन्तरिम सरकारले शान्ति सुरक्षाको प्रत्याभूति दिएर व्यवसायिक वातावरण बनाउनुपर्ने निजी क्षेत्रका अगुवाले माग गरेका छन् । व्यवसायी र रोजगारदातालाई निरुत्साहित बन्न नदिने काम सरकारको उच्च प्राथमिकतामा पर्नुपर्ने उनीहरूको माग छ ।

प्रधानमन्त्रीमा शुशीला कार्कीदेखि अर्धमन्त्रीमा रामेश्वर खनाल, भौतिक पूर्वाधार विकास र कूलमानलाई उर्जा, जलस्रोत तथा सिंचाइ मन्त्री तथा गृह र कानुन मन्त्रीमा ओमप्रकाश अर्याल सबैजना स्वच्छ छवि र विषयविज्ञ भएकाले राम्रो काम हुनेमा निजी क्षेत्र आशावादी बनेको छ ।

बिना गल्ती अनाहकमा अकल्पनीय क्षति ब्यहोर्नुपरेको तथ्यलाई मन्त्र गरी सरकारले ब्याज तिर्दिने गरी व्यवसायीले बैंकबाट निब्याजी कर्जा पाउने व्यवस्था सरकारले मिलाउनुपर्ने पनि उनीहरूको माग छ । २०४६ सालयता भएका विभिन्न आन्दोलनमा निजी र सार्वजनिक सम्पति तोडफोड र आगजनीमा संलग्नलाई कारबाही नहुँदा यसपटक भन्नु दूलो क्षति ब्यहोर्नुपरेकाले दोषी पत्ता लगाएर कानुनी कारबाही हुनेपर्ने निजी क्षेत्रको माग छ ।

व्यक्तिले वर्षौं दुःख, मेहनत गरेर वैधानिक ढंगले आर्जन गरेको सम्पतिमाथि गलत सूचना र पूर्वाग्रहका आधारमा कसैले पनि क्षति पुऱ्याउन जानु हुँदैन भन्ने शिक्षा युवा विद्यार्थीलाई दिन पनि उचित आवश्यक रहेको निजी क्षेत्रका अगुवाहरूले औल्याएका छन् ।

शान्ति सुरक्षाको प्रत्याभूति पहिलो शर्त : शर्मा

नेपाल उद्योग वाणिज्य महासंघ लुम्बिनी प्रदेश अध्यक्ष कृष्णप्रसाद शर्माेले आन्दोलनका क्रममा निजी व्यवसायमा तोडफोड र आगजनीबाट भएको निक्कै दूलो क्षति ब्यहोर्नुपर्दा निजी क्षेत्रको मनोबल गिरेकाले शान्ति सुरक्षाको प्रत्याभूति दिलाउनुपर्ने माग गरे । अब अन्य क्षेत्रभन्दा विदेशी पर्यटक भित्राउन प्राथमिकता दिनुपर्ने, सीमा नाकाबाट हुने तस्करी र भन्सार छली रोक्नुपर्ने, वैदेशिक हवाई टिकटमा भ्याट हटाई सहूलियत दिनुपर्ने शर्माको सुझाव छ । 'आन्दोलनमा भएको आगजनीले सिंगो निजी क्षेत्र बिचलित भएको छ, मनोबल गिरेको छ, संशंकित भएको छ, लगानीको वातावरण बिग्रिएको छ,' शर्माले भने-'प्रहरी कार्यालयहरू पुनर्स्थापित भएका छैनन्, उद्योगी व्यवसायी आफ्नो कार्यस्थलमा जान सकेका छैनन्, त्यसैले सरकारको पहिलो प्राथमिकता सबैलाई सुरक्षाको प्रत्याभूति दिने हुनुपर्छ ।'

अध्यक्ष शर्माले सरकारले डेडिक्टेड र टंकलाइन महसुल विवादलाई फेरि झुँटाएर औद्योगिक वातावरण बिगारेकाले यसमा पुनर्विचार गर्नुपर्ने सुझाए । 'यसमा पुनर्विचार नगर्ने हो भने उद्योगीहरू नेपालमा रहने अवस्था हुन्न, लगानी विदेश पलायन हुन्छ ।'-शर्माले भने ।

नेपाल टिष्टर्ट उद्गुनसकछ भन्ने सन्देश दिनुपर्छ : पोखरेल

चेम्बर अफ कमर्स लुम्बिनीका अध्यक्ष टंकप्रसाद पोखरेलले व्यक्त लक्षित गरी निजी घर र व्यवसायमा क्षति पुऱ्याउनेलाई कारबाहीको दायरामा ल्याउन र सजाय दिन माग गरेका छन् । २०४६ सालदेखि नै यस्ता गैरकानुनी

र विध्वंस मच्चाउने घटनामा संलग्नहरूले सजायबाट उन्मुक्त पाएकै कारण अहिले निजी क्षेत्रले अकल्पनीय क्षति ब्यहोर्नुपरेको पोखरेलले औल्याए । 'विगतमा पनि यस्ता विध्वंस भएका थिए, तर कारबाही गरिएन, त्यसैले अहिले भन्नु दूलो क्षति र पीडा बेहोर्नुपरेको छ, कैयौं घरबारीवहीन भएर सडकमा पुगेका छन्, कैयौं बैंकको ऋणले ढुब्ने भएका छन्,' पोखरेल भन्छन्-'यसपटक दोषीलाई कारबाही हुनैपर्छ र व्यक्तिले दुःख, मेहनत गरेर वैधानिक ढंगले आर्जन गरेको सम्पतिमाथि कसैले पनि गलत सूचना र पूर्वाग्रहका आधारमा क्षति पुऱ्याउन हुँदैन भन्ने शिक्षा युवा विद्यार्थीलाई दिन पनि उचित आवश्यक छ ।' पोखरेलले जेनजीको मागअनुसार भ्रष्टाचार नियन्त्रण र सुरासनको प्रत्याभूति दिलाउँदै बाह्रय लगानी आकर्षित गरी नेपाल संस्कृतबाट छिट्टै माथि उठ्न सक्छ भन्ने सन्देश दिन अपरिहार्य रहेको सुझाए । व्यवसायी र रोजगारदातालाई निरुत्साहित बन्न नदिने काम सरकारको उच्च प्राथमिकतामा पर्नुपर्ने उनको माग छ । पालिका, सांसद र मन्त्रीको संख्या घटाउने तथा प्रदेश संरचना खारेजतर्फ पनि सरकारले संवैधानिक विकल्प खोज्नुपर्ने पोखरेलको सुझाव छ ।

व्यवसायीलाई पलायन हुनबाट रोक्नुपर्छ : आलम

नेपाल उद्योग परिसंघ लुम्बिनीका अध्यक्ष एजाज आलमले जेन जी आन्दोलनका नाममा निजी उद्योग-व्यवसायमा भएको अबैध क्षतिदेखि मुलुकमा औद्योगिक र व्यवसायिक सुरक्षा नभएको निष्कर्षमा पुगेका र दूलो पीडामा रहेकाले उनीहरूलाई विश्वास दिलाउन सक्नुपर्ने औल्याए । यथाशीघ्र अर्थतन्त्र चलायमान बनाउँदै तोकको मितिमा चुनाव हुने विश्वास दिलाउन नसके उद्योगी व्यवसायी विदेश पलायन हुने खतरा रहेको

आलमले बताए ।

'व्यवसायमाथि भएको आक्रमणले गिरेको उद्योगी-व्यवसायीको मनोबल सरकारले बढाउनुपर्छ, पलायन हुने अवस्था छ, पलायन हुनबाट रोक्नुपर्छ,' आलमले भने-'अधिल्लो सरकारले बजेटमा उद्योग-व्यवसाय क्षेत्रमा गरेका सहूलियतका व्यवस्था यथावत कार्यान्वयन गर्नुपर्छ ।'

खरिद ऐन कानून तत्काल संशोधन : अर्याल

बुटवल उद्योग वाणिज्य संघका अध्यक्ष हरिप्रसाद अर्यालले खरिद ऐनको आडमा हुने वैधानिक भ्रष्टाचार अन्त्य गर्न तत्काल खरिद ऐन संशोधनलाई सरकारले प्राथमिकतामा राख्नुपर्ने सरकारलाई सुझाएका छन् ।

लाभका पदमा निर्वाचित वा नियुक्त भएका र निजामती, जंगी र प्रहरी सेवाका सबै तहका व्यक्तिको सम्पति उच्चस्तरीय छानबिन आयोगमार्फत् छानबिन गराई अवैध धन सम्पति जफत वा राष्ट्रियकरण गर्न अर्यालको सुझाव छ ।

जनसरोकारका सरकारी कार्यालय वा निकायलाई छिटोछरितो, जवाफदेही र जिम्मेवार बनाउनु पर्ने र निजी क्षेत्रको मनोबल उच्च हुने गरी नीतिगत सुधारको सुनिश्चितता हुनुपर्ने अर्यालको माग छ ।

प्रधानमन्त्री र मन्त्रीहरू स्वागत, सम्मान, सभा/समारोह उद्घाटन जस्ता कार्यक्रममा सहभागी नभई फागुन २१ को चुनाव सम्पन्न गर्न केन्द्रित हुनुपर्ने उनको सुझाव छ ।

पर्यटनलाई प्राथमिकतामा राख्नुपर्छ : गौचन

नेर्पलज होटेलियर्स एसोसिएसन लुम्बिनीका उपाध्यक्ष दिलिप गौचनले सरकारले पर्यटनलाई प्राथमिकता दिनुपर्ने सुझाएका छन् । जेनजी

आन्दोलनका क्रममा आन्दोलनकारीले विदेशी पर्यटकलाई सम्मानजनक व्यवहार गरेर सकारात्मक सन्देश दिएका र नेपालमा तुलनात्मक लाभका हिसाबले पनि पर्यटनमा सम्भावना रहेकाले सरकारले प्राथमिकता दिनुपर्ने गौचन बताउँछन् । भारतीय र विदेशी पर्यटक नेपाल आउँदा चाहे जति रकम खर्च गर्न पाउनुपर्ने नीतिगत व्यवस्था र होटललाई उद्योग सरह मान्यता दिएर विद्युत् महसुलमा छुटलगायत सुविधा दिनुपर्ने उनको माग छ ।

भैरहवा विमानस्थल चलाउनुपर्छ : आचार्य

सिद्धार्थ उद्योग वाणिज्य संघका अध्यक्ष नेत्र आचार्यले अबैध लगानी भएको गौतमबुद्ध विमानस्थल र पोखरा विमानस्थल पूर्ण क्षमतामा सञ्चालनमा ल्याउनुपर्ने सुझाए । दूलो लगानी भएका यी विमानस्थल नचल्नु, महिनादेखि आन्दोलनमा उत्रिनुपरेको र अर्कोतिर निर्माणमा दूलो भ्रष्टाचार भएको विषय समेत उद्दा सबैतिर निराशा र आक्रोश छापेकाले तत्काल यी विमानस्थलबाट अन्तर्राष्ट्रिय उडान सुरुारु गर्नेतर्फ सरकार संवेदनशील हुनुपर्ने आचार्यको सुझाव छ ।

भैरहवाको विमानस्थलबाट अन्तर्राष्ट्रिय उडान हुन नदिन काठमाडौं केन्द्रित सीमित व्यवसायिक घरानाको दबाब र प्रभावमा सरकार फसेको भन्ने छ, यसलाई चिर्न र गलत सावित गर्न यो सरकारले तत्काल देखिने गरी काम गर्नुपर्छ,' आचार्यले भने-'विमानस्थलबाट पर्याप्त अन्तर्राष्ट्रिय उडान नभए फेरि पनि आन्दोलन हुन्छ ।'

क्षति ब्यहोरेका व्यवसायीलाई विना ब्याज ऋण : श्रेष्ठ

सिद्धार्थ होटेल एसोसिएसनका अध्यक्ष चन्द्रप्रकाश श्रेष्ठले आन्दोलनका क्रममा क्षति ब्यहोरेका व्यवसायीलाई विना ब्याज बैंकबाट कर्जा पाउने व्यवस्था मिलाईदिन माग गरेका छन् । विना गल्ती अनाहकमा अकल्पनीय क्षति ब्यहोर्नुपरेको तथ्यलाई मन्त्र गरी सरकारले ब्याज तिर्दिने गरी व्यवसायीले कर्जा पाउने व्यवस्था सरकारले मिलाउनुपर्ने श्रेष्ठको माग छ ।

'व्यवसायीलाई सरका हाम्रो साथमा छ, हाम्रो पीडा बुझ्छ भन्ने महसुस गराउन यति काम गर्नुपर्छ, यसले व्यवसायीको मनोबल माथि उद्दछ, सरकारप्रति विश्वास बढछ ।'-श्रेष्ठले भने ।

पाँच सय र एक हजारको नोट प्रतिबन्ध : पौडेल

व्यवसायी शशिधर शर्मा पौडेलले अर्थतन्त्र चलायमान बनाउन पाँच सय र एक हजार दरका नोटमा प्रतिबन्ध लगाउन अन्तरिम सरकारलाई सुझाएका छन् । दूलो मात्रामा 'कालो धन' नेता र कर्मचारीका घरमा रहेको दाबी गर्दै पौडेलले यसलाई वैध बनाउन सरकारले सार्वजनिक सूचना निकालेर ८० प्रतिशत राज्यले लिने र २० प्रतिशत सम्बन्धित व्यक्तिलाई दिने व्यवस्था गरेमा हाल आगजनीले ध्वस्त संरचना बनाउन लाग्ने खर्च जुट्ने तर्क गरे ।

बै तहका कर्मचारीलाई कार्य सम्पादनको आधारमा करार अवाधि थप्दै जाने, तर स्थायी गर्न नहुने उनको सुझाव छ । शान्ति सुरक्षसँग सम्बन्धितबाहेक जिल्ला तहका सबै संरचना स्थानीय तहमा ल्याउन, प्रदेश संरचनाका कामकाज चुनावपछिको नयाँ सरकार नबन्दासम्म स्थायित गर्नुपर्ने उनको माग छ ।

भ्रष्टाचार छानबिन आयोग बन्ने, मन्त्री ११ जना

बुटवल । प्रधानमन्त्री सुशीला कार्कीले मन्त्रीहरूको संख्या ११ जनाभन्दा नबढाउने गरी मन्त्रिपरिषद् विस्तार गर्ने भएको छन् । उनले अब बन्ने मन्त्रीहरू पनि कुनै राजनीतिक पार्टी र त्यससम्बद्धलाई नराख्ने उल्लेख गरेकी छन् । बीबीसी नेपाली सेवालाले दिएको विशेष अन्तर्वार्तामा प्रधानमन्त्री कार्कीले मन्त्रिपरिषद्को संरचनाबारे उल्लेख गरेकी छन् ।

'मन्त्रिपरिषद् करिब १० देखि ११ भन्दा नराख्ने र कसको के क्षमता छ त्यो अनुसार हेरेर दिने हो ।'-उनले भनिन् । उनले तीन जना मन्त्री बनिस्केकोले अब शीपने मन्त्रीहरूमा समावेशिता भर्त्तिकने गरी व्यक्ति खोजिने जानकारी दिइन् । 'पोलिटिक्समा नरहनु भएका नन् पोलिटिकल र कुनै संस्थामा काम गरेकाहरूलाई ल्याउँछौं, त्यस्ता मान्छे खोजिभइरहेको छ ।'- उनले भनेकी छन् । राजनीतिक आबद्धता भएका व्यक्ति मन्त्रिपरिषद्मा राख्दा चुनावको काममा फोकस नहुने भएकाले चुनाव नलड्ने व्यक्तिलाई मन्त्री बनाउने उनले बताइन् ।

कार्कीले भ्रष्टाचार छानबिनका लागि छुट्टै आयोग बनाउने जानकारी दिएकी छन् । आन्दोलनको म्याण्डेट नै भएकाले यो आयोग आवश्यक पर्ने उनले उल्लेख गरेकी छन् । उक्त आयोगले अनुसन्धान गरेर अर्को सरकारका लागि सहज हुने आधार तयार गरिदिने उनले बताइन् । 'कति भ्रष्टाचार भएको छ । अनियमितता भएको छ त्यसको अनुसन्धान गरेर भए पनि हामीले कारबाही गर्नेसम्म मात्र पुऱ्यायो भने सरकारले काम गर्न सक्छ । तर हामी बाटो चाँहिँ बनाउँछौं ।'- बीबीसी नेपालीलाई दिएको अन्तर्वार्तामा प्रधानमन्त्री कार्कीले भनिन् ।

जेनजी आन्दोलनको दमन जाँचबुझका लागि तीन सदस्यीय आयोग बन्ने र सुरमा एक महिनाको समय दिने र नसकिएको अवस्थामा थप १५ दिन समय उपलब्ध गराउने जानकारी उनले दिएकी छिन् । मन्त्रिपरिषद्को बैठकले आयोग बनाउने सैद्धान्तिक निर्णय गरेको छ ।

जनार्दनले मागे प्रचण्डको राजीनामा

बुटवल । नेकपा माओवादी केन्द्रका उप-महासचिव जनार्दन शर्माेले अध्यक्ष पुष्पकमल दाहाल प्रचण्डको राजीनामा मागेका छन् । पार्टीभित्र केही समयदेखि रूपान्तरणको कुरा गर्दै आएका शर्मा जेनजी आन्दोलनपछि नेतृत्वको औचित्य नरहेको निष्कर्षमा पुगेका हुन् । जेनजी युवा आन्दोलनले पुराना पार्टी र तिनको नेतृत्वको औचित्य नै नरहेको भन्दै पुनर्गठनको बहस चलिरहेका बेला आन्दोलनले सकारात्मक सन्देश दिएकाले पार्टी नेतृत्व अब परिवर्तन हुनुपर्ने उनको धारणा छ ।

यस विषयमा उनले पार्टी पक्षिमा छलफल समेत चलाउन सुरु गरेका छन् । छलफलमा सहभागी एक कार्यकर्ताले नेता शर्मसँगको भनाइ उद्धृत गर्दै जेनजी आन्दोलनले थिथिएको भ्रष्टाचारयुक्त राजनीति र संस्कृतिमाथि प्रहार गरेको छ, नयाँ नेतृत्व खोजेको छ, त्यसलाई सकारात्मक रूपमा लिनुपर्छ भन्दै जनार्दनले अहिलेको परिस्थितिमा पार्टीको मूल नेतृत्वले तत्काल राजीनामा दिनुपर्ने माग गरेका थिए ।

भ्रष्टाचार र सुरासनका मागसहित जेनजी युवाहरूले सामाजिक सञ्जालमार्फत् अभियान चलाएर भदौ २३ गते काठमाडौँमा प्रदर्शन आयोजना गरेका थिए ।

माइतीघरतर्फबाट नयाँबानेश्वरतर्फ प्रस्थान गरेको युवाहरूको जुलुश नयाँबानेश्वरको प्रहरी घेरा तोड्दै संसद् भवन पुगेपछि हिंसात्मक बनेको थियो । त्यसको भोलिपट्ट प्रधानमन्त्री केपी शर्मा ओली राजीनामा दिन बाध्य भएका थिए ।

जताततै आगजनी र भ्रष्टा भएपछि नेपाली सेनाले राष्ट्रपति रामचन्द्र पौडेलसहित, प्रधानमन्त्री केपी शर्मा ओली र सबैजसो राजनीतिक दलका शीर्ष नेता तथा मन्त्रीहरूलाई हेलिकप्टरमार्फत् उद्धार गरेको थियो । जेनजी आन्दोलनपछि मंगलबार पहिलोपटक सार्वजनिक भएका माओवादी केन्द्रका अध्यक्ष प्रचण्डले पार्टी केन्द्रीय कार्यालय अवलोकन गरेका छन् ।पार्टी शीर्ष नेताहरूको कार्यशैली, जीवनशैली र नेतृत्वमा प्रश्न उठाउँदै आएका जनार्दनले जेनजी आन्दोलनले लोकतन्त्र, नेतातन्त्र, कमिसनतन्त्र र दलालीका सबै पाटापक्ष उजागर गरेकाले अब देशलाई नयाँ ढंगले अगाडि बढाउने बाटो खोलेको जनाएका छन् ।

त्यसैले वर्तमान सरकारलाई सहयोग गर्दै निर्वाचनमा जाने वातावरण बनाउनुपर्नेमा उनले जोड दिएका छन् ।

पूर्वप्रधानन्यायाधीश शुशीला कार्की नेतृत्वको अन्तरिम सरकारले ताजा जनादेशका लागि आगामी फागुन २१ गते प्रतिनिधिसभा निर्वाचन गराउने निर्णय गरिसकेको छ ।

जनार्दनले पार्टीभित्र सम्पत्ति छानबिनबारे विगतदेखि राखेको माग कार्यान्वयन गर्न स्वतन्त्र व्यक्तिको नेतृत्वमा आयोग गठन गर्नुपर्ने जनाएका छन् ।

» बाँकी ३ पेजमा

प्रो. मञ्जु एण्ड सन्स

फोन: ०७१-५३५३१७
८८५७०६०३६८, ८८५७०६०३८४

KKJ न्यू कुमकुम ज्वेलर्स

वि.पि. वोक, बुटवल-४, रुपन्देही

स्वदेशी तथा विदेशी डिजाइनका शुद्ध
सुन चाँदीबाट बनेका गर-गहनाको
एकमात्र विश्वासिलो पसल

पुराना गहनाहरू संग नयाँ गहना साटुनुका साथै
खरिद विक्री गर्नुपरेमा हामीलाई सम्झनुहोस्

लुम्बिनी

सम्पादकीय

दलहरूको

सकारात्मक प्रतिक्रिया

प्रतिनिधिसभा विघटन भएको विषयलाई असंवैधानिक मान्दै आएका दलहरूले तोकिएको मितिमा चुनाव गराएर संविधानलाई ठिक विन्दुमा ल्याउनुपर्ने बताएका छन् । प्रमुख दलहरू प्रतिनिधिसभा विघटनको मुद्दामा अल्फेर चुनावलाई ओभरलेमा पार्न सक्ने चिन्ता बढिरहेका बेला दलहरूको प्रष्ट धारणा आएको छ । दलहरूको यो धारणाले खल्बलिएको लोकतन्त्रलाई सही विन्दुमा फर्काउन सघाउ पुर्‍याउन सक्छ ।

राष्ट्रपति रामचन्द्र पौडेलले पूर्व प्रधानन्यायाधीश शुसीला कार्कीलाई प्रधानमन्त्रीमा नियुक्त गरेपछि असन्तुष्ट दलहरू आगामी फागुन २१ गते चुनाव गर्ने गरी प्रतिनिधिसभा विघटन गरेपछि भन्ने रुष्ट भए । प्रधानमन्त्रीमा शुसीला कार्कीको नियुक्ति संविधानको कुनै धाराले नचिन्ने दलहरूको मत गलत होइन, तर युवाको विद्रोहको बलमा नयाँ सरकार गठन भएकाले संवैधानिक पद्धतिभन्दा पनि आवश्यकताको सिद्धान्तका आधारमा सरकार गठन भएको मान्न सकिन्छ । प्रतिनिधिसभा विघटनको विषयलाई विगतमा अदालतले असंवैधानिक भनेकाले आगामी दिनमा पनि प्रतिनिधिसभा विघटनको विषय न्यायिक निरूपणमा पर्न सक्छ । अहिले जसरी संवैधानिक प्रक्रिया र मर्म खल्बलिएको छ, यो अवस्थाबाट मुलुकलाई मुक्त गर्ने उपाय भनेकै तोकिएको मितिमा निष्पक्ष र भयरहित चुनाव हो । त्यो चुनावले नै लोकतन्त्र र संविधानलाई पुनर्स्थापित गर्न सक्छ । संविधान नै खारेज हुने विन्दुबाट संविधानका केही धारा निलम्बनको अवस्थामा आउनुलाई पनि तत्काल उपलब्धि नै मान्नुपर्ने हुन्छ । सरकार गठनका सन्दर्भमा राष्ट्रपतिभन्दा सेना प्रमुखको सक्रियता र त्यो सक्रियतामा दुर्गा प्रसाईंलगायत विभिन्न व्यक्तिको अस्वभाविक सक्रियतालाई किनारा लगाएर अन्ततः राष्ट्रपतिले अगुवाई गर्ने विन्दुमा आइपुगुलाई पनि ठूलो क्षति हुनबाट जनआन्दोलनका उपलब्धि बचेको मान्न सकिन्छ ।

राष्ट्रपतिका सामु विकल्प साँघुरिँदै गएका बेला जे निर्णय लिए, ती निर्णयप्रति प्रतिक्रियात्मक हुनुभन्दा घोषित मितिमा चुनाव सम्पन्न गर्न सघाउने र वातावरण बनाउने अभियानमा दलहरूले केन्द्रित गर्नुपर्छ, जुन कामका लागि उनीहरूको सकारात्मक प्रतिक्रियाले उनीहरू यो व्यवस्था जोगाउन जिम्मेवार छन् भन्ने सन्देश प्रवाह भएको छ । नवयुवाको विद्रोहको बहुआयामिक कारण होलान्, आन्तरिक र बाह्य कारणको खोजी पनि हुँदै जाला । बर्दौलदो विश्व र त्यसले नेपालको राजनीतिमा पारेको प्रभावको असरका बारेमा पनि पक्कै समीक्षा होला । मुलुकको राष्ट्रिय स्वाधीनता जोगाउन र समुन्नत भविष्यका लागि नव युवाको विद्रोह र यो सँगै जोडिएका पक्षका बारेमा दलहरूले विश्लेषण गरी आफूलाई रूपान्तरण गर्न जति छिटो तयार हुन्छन्, आगामी चुनावमा उनीहरूप्रति जनताको आकर्षण कायमै रहन्छ । मिशन ८४ को तयारी गरेका दलहरूका लागि आगामी ६ महिनाभित्र चुनावमा जानुपर्ने बाध्यता चुनौतीपूर्ण भए पनि लोकतान्त्रिक प्रणाली र संविधानलाई जोगाउनु महत्वपूर्ण छ ।

लुटपाट गरेको दुई लाख नगद र सुनचाँदी फिर्ता

नेपालगञ्ज । बाँकेको कोहलपुर नगरपालिका-११ स्थित राज्य अनुसन्धान कार्यालयमा भएको आगजनीपछि लुटपाट गरिएको नगद रकम, सुन र चाँदी फिर्ता गरिएको छ ।

राजस्व अनुसन्धान कार्यालय कोहलपुरबाट लुटपाट गरिएको रु दुई लाख ५२ हजार नगद, ४२१ ग्राम सुन तथा नौ किलो चाँदी कोहलपुरका जनप्रतिनिधि, समाजसेवीको पहल तथा इलाका प्रहरी कार्यालय कोहलपुरको सक्रियतामा फिर्ता गरिएको इश्वरा, कोहलपुरका प्रहरी नायब उपरीक्षक लक्ष्मी खनालले जानकारी दिइन् ।

राजस्व अनुसन्धान कार्यालयबाट लुटिएको रकम

र सुनचाँदीमध्ये सोमबार रु एक लाख १७ हजार र ८४ हजार भारतीय रुपैयाँ इलाका प्रहरी कार्यालय, कोहलपुरमा फिर्ता गरेको उनले बताइन् । उक्त रकम, सुन र चाँदी पीडित परिवारलाई फिर्ता गरिएको छ ।

‘जेनजी पुस्ता’को आन्दोलनका क्रममा जिल्लाका अधिकांश सरकारी कार्यालयमा आगजनी र लुटपाट भएको थियो ।

प्रहरीले आइतबार पनि कोहलपुर नगरपालिका-२ बाट रु सात लाख ६६ हजारसहित कोहलपुर-५ का १९ वर्षीय प्रयास लम्साल, २० वर्षीय युवल बलायर र नेपालगञ्ज उपमहानगरपालिका-१८ का २६ वर्षीय ऋषिकेश मिश्रलाई पक्राउ गरेको थियो ।

आन्दोलनले दिएको युगान्तकारी परिवर्तनको अवसर

डा. डीबी कट्टेल

मुलुकमा समयले ल्याएका परिवर्तनबाहेक अन्य अनुभव हामीले गर्न पाएका छैनौं । दशक जनशक्तिको ठुलो हिस्सा विदेशतिरै छ । परिश्रमी हातहरू खाडीमा पसिना बगाउन बाध्य भएका छन् । गाउँघर रितिएका छन् । जग्गा-जमिन बाँभो हुँदै गएका छन् । रह्यो विकासको कुरा, सडक आउनु, सञ्चार क्षेत्रमा परिवर्तन हुनु, ठुलठुला हस्पिटल बन्नु मेरो बुझाइमा विकास होइन । यो त समयसँगै आएको परिवर्तन हो । मुलुक त्यो बेला समृद्ध हुन्छ जब एउटा सामान्य नागरिकले उपचार नपाई अकालमा मर्नुपर्दैन, तिनका सन्तानले सहज रूपमा गुणस्तरीय शिक्षा पाउँछन् र जीवीकोपार्जनका लागि रोजगारी सहज हुन्छ । बलात्कार र हत्याका घटना बढ्दो क्रममा रहेको बारम्बार सुनिन्छन् । नागरिक सुरक्षाको प्रत्याभूति अझै हुन सकेको छैन ।

यो एउटा पोखिनुपर्ने आक्रोश थियो- पोखियो । ०४६ पछि धेरै वित्ठणा थिए । म पनि तिनी वित्ठणा र बिचमा निस्किएका द्वन्द्वसँगै हुर्किएको एउटा नेपाली नागरिक हुँ । ठुलो परिवर्तन हुनु आवश्यक थियो, भयो । तर, यो पनि भुल्नुहुन्न कि यो परिवर्तन ०४६ को परिवर्तनकै देन हो । आजको लोकतन्त्र नै हो ०४६ को देन हो भन्दा फरक पर्दैन । ठुला-ठुला परिवर्तनमा मानवीय र भौतिक क्षति हुनु अस्वाभाविक होइन, तर निर्दोष दर्जनौं बालक र युवा मारिनु भने तत्कालीन राज्य नेतृत्वकर्ताको क्रूरता र बर्बरता नै हो । र, अर्कोतर्फ नेतृत्व गरिरहेकाहरूले घुँडा टेक्सकेपछि यति धेरै राष्ट्रिय सम्पति ध्वस्त पारिनु, दस्तावेजलाई निम्ट्ट्यान गिनुचाहिँ अत्यन्त दुःखद हो । यस घटनाले मुलुक कहँ कहँ कतै गतत दिशातर्फ डोरिने त होइन भन्ने शंका पनि उब्जाएको छ । किनकि राज्यसञ्चालनका लागि अत्यावश्यक महत्वपूर्ण सम्पदा ध्वस्त भएका छन् ।

मेरा दुई सन्तान पनि यही जेनेरेसनका हुन् । पटक-पटक सोच्छु- तपाईं कुनै पार्टीसँग सम्बद्ध त हुनुहुन्न नि ? यदि हुनुहुन्छ भने छाडिहाल्नुस्, वकालत नगर्नुस् । मैले उनीहरूलाई जवाफ दिएको छु- म विदेशमा काम गरिरहेको एक नेपाली अनुसन्धानकर्ता हुँ । म कुनै पार्टीको कार्यकर्ता होइन । विगतलाई मैले सम्झन थालें, हाम्रो समयमा जेनेरेसन वर्गीकरण थिएन । मैले खोज्दै जाँदा म जेनेरेसन ‘एक्स’मा पर्दोरहेछु । हामीले पनि परिवर्तन देख्यौं । पञ्चायती व्यवस्था, राजासहितको बहुदलीय प्रजातन्त्र र पछि आएर गणतन्त्र । यिनै परिवर्तनबिच यो प्रतिकार हुर्किएको हो ।

विज्ञानको विद्यार्थी भएर पनि प्रविधिको प्रयोग भने हाम्रा लागि नितान्त सपना थियो । मैले १९९९ मा एमएससी सक्नुजेलै कम्प्युटर खुन पाएको थिइँ । इन्टरनेट प्रणाली के हो, सुनिएको थियो तर प्रयोग गर्ने अवसर मिलेको थिएन । हामी कल्पना गर्थौं कुनै बेला, मानिसको हातहातमा मोबाइल हुन्छ । मोबाइल आयो, हामी कल्पनथ्यौं, कुनै दिन मानिसले आफ्नो अनुहार हेर्ने मोबाइलमा कुरा गर्छन् ।

उति बेला हाम्रा सपना पनि अलग थिए । प्रविधिसँगको पहुँच हामीसँग थिएन । विश्व सञ्जालमा हामी जोडिन

सकेका थिएनौं । विज्ञान, प्रविधि र सञ्चारको प्रभाव हामीसँग ठुलैभन्दा थियो । यो अवस्था यही जेनेरेसनका मेरा छोराछोरीलाई सुनाउँदा, अचम्म मान्छु, दन्त्यकथाभन्ने ठान्छु । समय अहिले यति द्रुतगतिमा बदलिएको छ कि अहिलेका जेनेरेसनको सोच र आशा नै हामीभन्दा धेरै फरक छ । उनीहरूको सम्बन्ध स्मार्ट प्रणालीसँग गाँसिएको छ । एआइसँग जोडिएको छ । अन्तरिक्ष युगविरपर घुमेको छ ।

राज्य नेतृत्व गरेको पुरानो पुस्ताले अहिलेको द्रुत परिवर्तनलाई नजिकबाट बुझेका छैनन् । हाम्रो पुस्ता भने परिवर्तनको साक्षी हो, तर परिवर्तनसँगै हुर्किएको पुस्ता भने होइन । यो आन्दोलनमा सहभागी भएको पुस्ता स्मार्ट र एआइ प्रविधिको विकाससँगै हुर्किएको पुस्ता हो, यसकारण पनि उनीहरूको सपना हाम्रोभन्दा अलग छ, फरक छ ।

विश्वले कौंचुली फेरिसक्यो । विज्ञान र प्रविधिको विकास त परे छान्ने, भविष्य निर्धारण गर्ने सन्दर्भमा समेत हाम्रो शिक्षा प्रणाली पनि आसलान्छो हुँदैन । हामी अझै कैयौं दशकअघिकै परिस्थितिमा रमलिरहेका छौं । म विज्ञानमा अभिरुचि भएको मान्छे, आफ्नो सपना पूरा गर्ने आधार उति वेला पनि बन्न सकेन, अहिले पनि उही अवस्थामा छ भने यो समयका युवाले त पक्कै सहने भएनन् । भला, सीमित परिवर्तन भए होलान्, तर कतु यथार्थ यही हो ।

मेरे पुस्ता पनि विगत तीन दशकयतादेखि पटक-पटक राज्यसञ्चालनमा देखिएका एउटै अनुहार र उही कार्यशैलीबाट वाक्कदिवक्क भएको हुनुपर्छ । आसेआसमा हामीले पनि लामो समय बिताएका छौं । तर, आजसम्म मुलुकमा भएका परिवर्तनलाई नकारात्मक रूपमा भने हेरिरहुनु । सकारात्मक पक्ष पनि छन् तिनका ।

लोकतान्त्रिक व्यवस्थामा पार्टी महत्वपूर्ण हो, प्रजातन्त्रको सही अभ्यासका लागि । हरेक पार्टी र तिनका नेता जनतासामु उत्तरदायी हुनुपर्छ । राष्ट्र र राष्ट्रियताका लागि सदैव अघि सर्नुपर्छ भन्ने मेरो बुझाइ हो । राज्यको नेतृत्व गर्न युवापुस्ता अनिवार्य सहभागी हुनुपर्छ, त्यसका लागि पार्टी ‘प्लेटफर्म’ हुन सक्छ, तर नेतृत्वमा गएपछि राजनीति मुलुकको हितमा हुनुपर्छ न कि राजनीतिक प्रतिशोध, पद टिकाउ र पार्टीको हितका लागि । तर, राजनीति राष्ट्रका लागि कहिल्यै देखिएन । यसको अर्थ यो होइन- नेताहरू सबै खराब छन् । प्रणाली सही छ, तर अभ्यास गलत भयो ।

अर्को प्रसंग के छ भने, नेपाली नेतृत्व वर्ग विदेश भ्रमणमा आउँदा हेर्पिने गर्छन्, अपमानित हुने गर्छन्, यसको मुलभूत कारण हो आफ्नो पदीय गरिमा र ‘प्रोटोकल’ भुल्नु । हामी कूटनीतिक रूपमै कमजोर छौं । विदेश नीति विशेषज्ञताको अभाव छ । छिमेकी मित्र र अलि परका मित्रसँग कस्तो कूटनीतिक व्यवहार गर्ने, कस्तो सम्बन्ध राख्ने र कसरी फाइदा लिने भन्ने स्पष्ट नीति छैन ।

मुलुकमा समयले ल्याएका परिवर्तनबाहेक अन्य अनुभव हामीले गर्न पाएका छैनौं । दशक जनशक्तिको ठुलो हिस्सा विदेशतिरै छ । परिश्रमी हातहरू खाडीमा पसिना बगाउन बाध्य भएका छन् । गाउँघर रितिएका छन् । जग्गा-जमिन बाँभो हुँदै गएका छन् । रह्यो विकासको कुरा, सडक आउनु, सञ्चार क्षेत्रमा परिवर्तन हुनु, ठुलठुला हस्पिटल बन्नु मेरो बुझाइमा विकास होइन । यो त समयसँगै आएको परिवर्तन हो । मुलुक त्यो बेला समृद्ध हुन्छ जब एउटा सामान्य नागरिकले उपचार नपाई अकालमा मर्नुपर्दैन, तिनका सन्तानले सहज रूपमा गुणस्तरीय शिक्षा पाउँछन् र जीवीकोपार्जनका लागि रोजगारी सहज हुन्छ । बलात्कार र हत्याका घटना

बढ्दो क्रममा रहेको बारम्बार सुनिन्छ । नागरिक सुरक्षाको प्रत्याभूति अझै हुन सकेको छैन ।

मुलुकमा आशाभन्दा निराशाले जकडेको अवस्था छ । अर्को कुरा, विदेशलाई गन्त्यब बनाउनेको संख्यामा सायद अहिले जेनेरेसन जेडकै युवा ज्यादा होलान् । विश्वका विभिन्न मुलुकको यात्राका क्रम यो पछिकारले यही अनुभव गरेको छ । आवश्यक योजना, नीति र अवसरको निर्माण उनीहरूलाई ध्यानमा राखेर तर्जुमा गर्नुपर्ने थियो, त्यो हुन सकेन । किनकि मुलुकमै रहेर उनीहरूले आफ्ना सपना पूरा गर्ने अवसर अझै देखेका छैनन् । यसैले भर्खर भएको युवाको आन्दोलन चरम निराशाको भयानक विस्फोटन होभन्दा अत्युक्ति नहोला ।

दर्जनौं युवाको सहादतबाट भर्खर भएको परिवर्तन नेपालको इतिहासमा अविस्मरणीय उदाहरण हो, नोर्मेटीने क्षण हो, किनकि नेतृत्वकर्ता सही दिशामा हिँडेनन् भने कुनै दिन उनीहरू लखेटिनेछन् भन्ने ठुलो प्रमाण पनि हो । ठुलो परिवर्तनका लागि सहादत र क्षतिले नै योगदान पुर्‍याएको हुन्छ, उनीहरूलाई सम्मान दिन र कदर गर्न हामीले कहिल्यै भुल्नुहुन्न ।

ठुलठुला क्षति भएका छन् । भएका दस्तावेज खराबी भएका छन् । अमूल्य राष्ट्रिय सम्पदा ध्वस्त भएका छन्, त्यसको जिम्मेवारी कसले लिने ? उत्तर सहज छैन । राष्ट्रिय सम्पत्तिमा भएको क्षतिको घाटा पनि हामीले नै व्यहोर्नुपर्छ । कानुनभन्दा माथि कोही पनि छैनन् । क्षति पुर्‍याउनेहरूलाई कारबाही पनि गरिनुपर्छ ।

घटनाक्रमले मुलुकलाई बर्बर बनाउन कसैले अप्रत्यक्ष रूपमा फाइदा लिइरहेको शंका पनि नगरी रहन सकिँदैन । किनकि ध्वस्त गरिएका सम्पदाले त्यसतर्फ नै इंगित गरेको छ । अहिले मुलुकका हरेक क्षेत्रमा बेथिति छन् । जसले जे गरे पनि हुने अवस्था छ । प्राज्ञिक, वैज्ञानिक र शैक्षिक सबै क्षेत्रको अवस्था चुनौतीपूर्ण छ । यो परिस्थितिबाट मुलुकमा आमूल परिवर्तन हुन सक्छ, तर अवस्था त्यति सहज छैन । अर्को कुरा सही परिवर्तनका लागि सहिद भएका र होमिएका युवाको आवाज कतै ओभरलेमा त पर्ने होइन- त्यसतर्फ पनि युवावर्ग सचेत हुनु उतिकै आवश्यक छ ।

मुलुक अझै शून्य अवस्थामा छ । जनमानसमा दुवै अवस्था छ, आशाको पनि र शंकाको पनि, राज्यको नेतृत्व कसरी जान्छ भनेर । सँगसँगै ठुलठुला चुनौती पनि उतिकै छन् । मुलुकलाई गति दिन युवा सहभागिता पनि उतिकै आवश्यक छ, र परिपक्व वर्गको पनि । मात्र खाँचो रह्यो कुशल र परिपक्व नेतृत्वको । अब पनि मुलुकको राजनीतिलाई स्थिर बनाएर, समृद्धिका लागि गति नपक्ने हो भने र पुरानै अवस्था सिर्जना गरेर नेतृत्वमा पुरानै पद्धति सुरु भयो भने मुलुकका लागि पक्कै हितकर हुनेछैन । यो अवसरको सही सदुपयोग हुनु जरुरी छ ।

यसैले सचेत युवाको निर्णयले नै अब मुलुकको भविष्य निर्धारण गर्छ । उनीहरूले पक्कै सोच्नेछन् । यसैले मुलुकलाई गति दिन अलमलिने अवस्था छैन, त्यसैले समुन्नतिका लागि प्रतिबद्ध, दूरदर्शी, र स्वच्छ छवि भएकाहरूले अब नेतृत्व सम्हाल्नुपर्छ- यो नै अहिलेको आवश्यकता हो । दर्जनौं युवाको बलिदान र संघर्षबाट प्राप्त यो अवसर भोलिको इतिहासमा बलियो पाठ बनेर अंकित हुनेछ । युवाको सपना पूरा हुने आधार खडा हुनेछन् । हामीले यही आशा गर्नुपर्छ ।

(डा. कट्टेल चाइना एकेडेमी अफ साइन्स, बेइजिङका वैज्ञानिक हुन् । यो उनको निजी विचार हो ।)

नयाँ पत्रिकाबाट

दाँत किन दुख्छ ?

गराउने र दाँतको स्केलिङ (प्रोफेशनल क्लिनिङ) गराउने । - सुतीजन्य पदार्थको सेवन नार्ने र अत्यधिक मात्रामा मधुपान सेवन नार्ने । के समस्या भएको छ, त्यो अनुसार उपचार गर्नुपर्छ ।

दाँत सधैं सफा राख्नुपर्छ । रोगको राम्रोसँग समयमै उपचार

गर्‍यो भने ठूलो प्रक्रियामा जानुपर्दैन । अहिले पाठेघर क्यान्सर बढी भनिए पनि मुखको क्यान्सर धेरै बढिरहेको छ । दाँत हल्लिएको छ र वास्ता गर्नुभएको छैन भने भित्र अटोमेटिक क्यान्सर भइसकेको पनि हुन सक्छ । त्यसैले समयमा नै उपचार गर्नुपर्छ ।

ट्वाइलेट सफा गराउनुहोस्

के तपाईंको घरको शिट, नाली, जाम भयो भने चिन्ता नलिनुहोस् र सेनेटरी जगतमै बढी क्षमता, अत्याधुनिक प्रविधि, पावर फूल रोटर भ्याकुम पम्प, बिजुली नचाहिने एक मात्र सेनेटरीलाई सम्पर्क गर्नुहोस् ।

लोडसेडिङ्गको बेला पनि सेवा दिइने छ ।

सम्पर्क:

तिनाउ सेनेटरी

बुटवल-१०, सुखखानगर, रूपन्देही,

फोन: ९८५७०५८८१३, ९८०७१८०८१३

प्रधान कार्यालय: बृत्वल-११, माझगाउँ, रूपन्देही, लुम्बिनी प्रदेश नेपाल, फोन : ०७१-५३०६४०, ५३६४४० ईमेल: dailylumbini@gmail.com(Advt), lumbinipatras@gmail.com (News) मुख्य शाखा कार्यालय भैरहवा, फोन: ०७१-५७२२६७ [अनलाइन संस्करण](mailto:lumbinipatrika.com) lumbinipatrika.com